

"İlm-i ezelnin veya irade-i ezeliyenin bir fiille taallukları ihtiyara mahal bırakmıyor." sorusunu ve cevabın birinci bölümünü izah eder misiniz?

S- İlm-i ezelnin veya irade-i ezeliyenin bir fiile taallukları, ihtiyara mahal bırakmıyor?(1)

Allah'ın her şeyi ezeli ilmi ile önceden bilmesi, insan iradesinin özgür seçim yapmasında bir baskı bir cebir oluşturmaz mı diye soruluyor.

C- Birincisi: Abdin ihtiyarından neş'et eden bir fiile ilm-i ezelnin taalluku, o ihtiyara münafî ve mani değildir. Çünkü müessir, ilim değildir, kudrettir. İlim, malûma tabidir.(2)

Üstadımız da cevaben, Allah'ın her şeyi ezeli ilmi ile önceden bilmesi insan iradesinin özgür seçim yapmasında bir baskı bir cebir oluşturmaz. Zira iradeyi baskı altına alıp işlevsiz hale getiren ilim sıfatı değil kudret sıfatıdır. Allah'ın kudret sıfatı ise âdetullah gereği insanın iradesine bağlanmış, yani insan neyi isterse onu yaratıyor. İlahi kudret, insan camiye gideceğim derse camiye, meyhaneye gideceğim derse meyhaneye götürüyor. **Burada seçimi insan fiili Allah yapıyor.**

"İlim maluma tabidir" sözünü akla yaklaştırmak için şöyle bir temsil verelim:

Ehli kalp olan bir hakim adliyeden dışarıyı seyrederken telaşla bir zatın geçtiğini görüyor ve katibe diyor yaz; şu adam ileride haksız bir cinayet işleyecek ve cezası da şudur, o katip hakimin hükmünü dosyalayıp rafa koyuyor.

Aynen dosyadaki gibi o adam gidip haksız bir cinayeti işleyip hakimin huzuruna çıkarılıyor. Hakim o adam hitaben ben senin bu suçu işleyeceğini sezdiğim için dosyanı hazırladım, cezan şudur diyor.

Şimdi o katil hakime, **"Sen bu dosyayı hazırladığın ve cezamı takdir ettiğin için ben bu suçu işledim."** dese ne kadar hakikatsiz olur anlaşılır.

İşte Allah'ın ezeli ilmi ile bizim ne yapacaklarımızı önceden bilip kaderde dosyalaması da bunun gibidir. Burada insanın itiraz ve şikayete hakkı yoktur. Zira Allah'ın ilmi ve olayları önceden bilip kadere yazması cebir vasıtası değildir.

Özetle, her şeyin önceden bilinmesi, hatta bunun bir kayıt altına alınması insan iradesi üzerinde baskı kurmaz. Baskı ancak fiili anlamda müdahale ile mümkün olur ki ilim sıfatında böyle bir özellik bulunmuyor.

Dipnotlar:

(1) bk. [İşaratü'l-İ'caz, Bakara Suresi 7.Ayetin Tefsiri.](#)

(2) bk. [age.](#)